

Brusel 31. května 2024
(OR. en)

10404/24

CLIMA 216
ENV 562
SAN 306
AGRI 444
FORETS 153
ENER 258
TRANS 252
ECOFIN 610
PROCIV 45

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Sdělení Komise o řízení klimatických rizik – výměna názorů

1. Jako vodítko pro výměnu názorů na výše uvedené téma na zasedání Rady pro životní prostředí dne 17. června 2024 připravilo předsednictví pro ministry poznámku a otázky uvedené v příloze.
2. Výbor stálých zástupců se vyzývá, aby vzal poznámku i otázky vypracované předsednictvím na vědomí a postoupil je Radě pro účely výše uvedené výměny názorů.

Sdělení Komise o řízení klimatických rizik

– výměna názorů –

Úvod

Zpráva o posouzení rizik souvisejících se změnou klimatu v EU (EUCRA)¹, kterou dne 11. března 2024 zveřejnila Evropská agentura pro životní prostředí, důrazně připomíná zrychlující se tempo změny klimatu a závažnost jejích dopadů. Rok 2023 byl celosvětově nejteplejším rokem v historii a v Evropě je oteplování dvakrát rychlejší, než je celosvětový průměr. Zpráva rovněž poukazuje na to, že změna klimatu je multiplikátorem rizik a že kaskádová klimatická rizika mohou vést k systémovým výzvám, které ovlivňují celou společnost, přičemž obzvláště zasaženy jsou zranitelné sociální skupiny. Je z ní zřejmé, že faktory ovlivňující klimatická rizika se zrychlují, že některá klimatická rizika již dosáhla kritické úrovně a že téměř všechna rizika by se v tomto století mohla stát kritickými nebo katastrofickými. Podle zprávy EUCRA musí EU a členské státy spolupracovat, aby klimatická rizika v Evropě skutečně snížily. Většina hlavních klimatických rizik identifikovaných pro Evropu patří do „společné odpovědnosti“. To znamená, že politiky, které jsou klíčové pro zmírňování klimatických rizik, spadají do sdílené pravomoci EU nebo do více oblastí pravomocí pod záštitou EU i členských států. V mnoha případech to znamená, že EU poskytuje politický rámec, zatímco členské státy si ponechávají odpovědnost za koncipování prováděcích přístupů. Rychlý nárůst klimatických rizik v celé Evropě může vyžadovat nové způsoby spolupráce na všech úrovních správy, aby bylo možné dosáhnout hmatatelného a měřitelného pokroku při snižování těch nejnaléhavějších klimatických rizik. Tyto přístupy mohou vycházet ze zkušeností s misí EU „Přizpůsobení se změně klimatu“ a dalšími příslušnými nástroji a politikami EU.

¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

Na zprávu EUCRA reaguje **sdělení Komise „Řízení klimatických rizik – ochrana lidí a prosperity“²**, které bylo zveřejněno dne 12. března 2024. Sdělení se zaměřuje na klíčová opatření, která musí EU a její členské státy přijmout k lepšímu řízení narůstajících klimatických rizik v oblastech s klíčovým dopadem, kterými jsou přírodní ekosystémy, voda, zdravotnictví, potraviny, infrastruktura a ekonomika. Sdělení rovněž stanoví náklady spojené s klimatickými riziky a zdůrazňuje potřebu rychlých investic. Ve sdělení se dále uvádí, že podle konzervativního odhadu by zhoršující se dopady klimatu mohly do konce století snížit HDP EU přibližně o 7 %. Pokud globální oteplování trvale překročí hranici 1,5°C stanovenou Pařížskou dohodou, mohlo by kumulativní dodatečné snížení HDP pro EU jako celek v období 2031 až 2050 dosáhnout 2,4 bilionu EUR. Roční škody způsobené pobřežními záplavami v Evropě by mohly do roku 2100 přesáhnout 1,6 bilionu EUR, přičemž každoročně by bylo pobřežním záplavám vystaveno 3,9 milionu lidí.

Od přijetí evropského právního rámce pro klima a strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu z roku 2021 bylo v **politickém rámci EU** již dosaženo významného pokroku při posilování odolnosti vůči klimatickým rizikům. Navzdory tomuto pokroku však připravenost politik EU nedrží krok s rychlostí, s jakou klimatická rizika narůstají, a členské státy tak musí učinit více, pokud jde o aspekty správy, zvyšování povědomí, spravedlnost a spravedlivou odolnost, financování a přírodě blízká řešení.

Ve sdělení se uvádějí **čtyři zastřešující kategorie řešení** umožňující lépe čelit klimatickým rizikům jak na úrovni EU, tak v členských státech:

- **Zlepšení správy** prostřednictvím určení odpovědnosti za rizika a podpory užší koordinace mezi celostátní, regionální a místní úrovní.
- **Nástroje pro vlastníky rizik a přístup ke spolehlivým údajům** s cílem zlepšit porozumění souvislostem mezi klimatickými riziky, investicemi a strategiemi dlouhodobého financování.

² Dokument 7732/2024.

- **Využití stávajících strukturálních politik členských států a mechanismů solidarity EU** k řízení klimatických rizik.
- **Správné předpoklady pro financování odolnosti** tím, že budou veřejné výdaje a pobídky pro soukromé investice koncipovány tak, aby se mobilizoval dostatek finančních prostředků a z prevence narušení a škod souvisejících s klimatem se stala ekonomicky nejvýhodnější volba, a to při současně lepším začleňování klimatických rizik do vnitrostátních rozpočtových procesů³.

Ve sdělení se rovněž stanoví **konkrétní opatření k řízení rizik v šesti ovlivněných skupinách: přírodní ekosystémy, voda, zdravotnictví, potraviny, infrastruktura a zastavěné prostředí a ekonomika**. S ohledem na poslední jmenovanou skupinu se zdůrazňuje, že katastrofy související se změnou klimatu budou znamenat další zátěž pro ekonomiku, a to v podobě ztrát na produktivitě a životech, přímých škod, snížení růstového potenciálu a tlaku na veřejné rozpočty a že nově přijatá směrnice o požadavcích na rozpočtové rámce členských států⁴ by měla pomoci zlepšit a začlenit sestavování rozpočtů s ohledem na klimatická rizika do vnitrostátních rozpočtových procesů. Zároveň jsou k úspěšnému řešení klimatických rizik a budování odolnosti vůči změně klimatu zapotřebí dostatečné veřejné i soukromé investice. Pokud jsou investice přesměrovány na obnovu po škodách, snižuje se částka, která je k dispozici pro produktivní investice.

³ V tomto ohledu byla dne 14. května 2024 zahájena činnost reflexní skupiny pro mobilizaci financování odolnosti vůči změně klimatu, která byla oznámena ve sdělení.

⁴ Směrnice Rady (EU) 2024/1265 ze dne 29. dubna 2024, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států, požaduje, aby členské státy do svého rozpočtového plánování v maximální míře zahrnuly makrofiskální rizika vyplývající ze změny klimatu a její environmentální a distribuční dopady. Členské státy se rovněž žádají, aby při zveřejňování informací o podmíněných závazcích s potenciálně velkým dopadem na veřejné rozpočty v co největší míře zohlednily informace o fiskálních nákladech vzniklých v důsledku otřesů souvisejících s klimatem. Uznává se však, že podávání zpráv o makrofiskálních rizicích vyplývajících ze změny klimatu, podmíněných závazcích souvisejících se změnou klimatu a fiskálních nákladech ve vztahu ke katastrofám se zlepšuje. Zůstává nicméně v počáteční fázi a metodiky a ukazatele pro tyto zprávy se stále vyvíjejí.

Současný stav

Sdělení Komise bylo poprvé představeno ministrům na zasedání **Rady pro životní prostředí** dne 25. března 2024. Vzhledem k meziodvětvové povaze sdělení a zprávy EUCRA belgické předsednictví aktivně zapojovalo další příslušná složení Rady do jednání na technické úrovni, včetně **energetiky, civilní ochrany, cestovního ruchu, financí a rozpočtu, zdravotnictví, průmyslu a zemědělství**. Diskuse ukázaly, že **naléhavost klimatických rizik** a rostoucí **náklady vyplývající z nečinnosti** jsou všeobecně uznávány. Delegace obecně sdílejí názor, že je zapotřebí **systémová politická reakce ve všech příslušných oblastech politiky**, a to i na úrovni EU. Během jednání byly **zdůrazněny** tyto **prvky**: potřeba posílené koordinace a spolupráce mezi členskými státy a mezi odvětvími, i s ohledem na monitorování a přístup k údajům; význam zvyšování povědomí a komunikace, včetně boje proti dezinformacím; nutnost pracovat na odpovídajícím financování a zásadní úloha vody. Různá **složení Rady** rovněž **uznala** potřebu zohlednit při **vypracovávání politik a opatření** ve svých příslušných odvětvích **klimatická rizika**, včetně odolnosti a připravenosti na rizika, a to na základě diskusí napříč různými oblastmi politiky, včetně vesmíru, výzkumu, konkurenceschopnosti a průmyslu a energetiky⁵.

⁵ Viz například: závěry Rady ze dne 23. května 2024 o posílení konkurenceschopnosti Evropy prostřednictvím kosmického prostoru (dokument 10142/24); závěry Rady ze dne 23. května 2024 o posílení zhodnocování znalostí jako nástroje pro odolný a konkurenceschopný průmysl a strategickou autonomii v otevřeném evropském hospodářství; závěry Rady ze dne 24. května 2024 o konkurenceschopném evropském průmyslu, který je hnací silou naší zelené, digitální a odolné budoucnosti (dokument 10127/24); závěry Rady ze dne 24. května 2024 o jednotném trhu ve prospěch všech (dokument 10298/24); závěry Rady ze dne 30. května 2024 o rozvoji udržitelné infrastruktury elektrizační soustavy (dokument 10459/24). Je třeba rovněž poznamenat, že důležitost podpory prevence specifických rizik vyplývajících ze změny klimatu byla zdůrazněna v prohlášení z La Hulpe o budoucnosti sociální Evropy, které bylo učiněno během konference na vysoké úrovni o evropském pilíři sociálních práv pořádané belgickým předsednictvím ve dnech 15. a 16. dubna 2024.

Otázky pro ministry

- *Souhlasíte s tím, že rychlý nárůst klimatických rizik v celé Evropě může vyžadovat nové způsoby spolupráce na všech úrovních správy, včetně unijní úrovně?*
 - *Jaká opatření byla zavedena na vaší celostátní, regionální nebo místní úrovni s cílem zlepšit rozpočtové plánování? Jaké metodické a informační nástroje jsou ještě zapotřebí k podpoře reforem a investic zvyšujících odolnost?*
-